

dendő lenne az újabb védekezés. Hiszen jogerő csak azon határok közt keletkezik, amelyekben belül a kereset mozgott. De ismételjük, amit már fentebb leszegeztünk, hogy t. i. ez csak az identitási szemlélet alapján van így; a kártérítési szemlélettel semmiesetre sem fér össze a jogalap újabb elbírálásának megengedettsége.

*

Mindezek alapján egy esetleges valorizációs törvényben — nézetünk szerint — a következők volnának leszegezendők:

1. jogerős ítélettel vagy bírói egységgel már meghatározott és még meg nem szűnt pénztartozások valorizálhatók;

2. az 1925 július 1. előtt valorizálatlanul teljesített pénztartozások csak az esetben tekintendők megszüntnek, ha a hitelező valorizációs igényéről kifejezetten lemondott;

3. az 1925 június 30. után valorizálatlanul teljesített pénztartozások csak az esetben tekintendők meg nem szűntnek, ha a hitelező valorizációs igényét kifejezetten fenntartotta;

4. az 1925 június 30-ikán tul indított olyan perekben, amelyekben a hitelező követelését valorizálatlanul érvényesíti s a valorizációs többletbe való jogát kifejezetten fenn nem tartja, ezen jogát újabb perben nem érvényesítheti;

5. ugyanez áll azon perek tekintetében is, amelyekben 1925 július 1. előtt a fennállott jogszabályok értelmében helye volt a kereset felemelésének;

6. az 1. alatti pénztartozások valorizációja iránti keresetek a törvény életbeléptétől számított két év alatt évülnek el;

7. valorizációs kérelmet a törvény életbelépte előtt jogerősen elutasító ítélet ellen a törvény életbeléptétől számított két évben belül helye van perújításnak azon az alapon is, hogy a megtámadott ítélet a jelen törvénnyel ellenkezik. Ugyanez áll azon esetekre is, amelyekben a jogerős ítéletet megelőző szóbeli tárgyalás ezen törvény életbelépte előtti időben tartatott, habár az ítélet a törvény életbelépte után hirdettetett is ki.

Dr. Fenyves Béla.

Tulajdonközösség megszüntetése. A Kuria egész a legutóbbi időkig a tulajdonközösség árverés útján leendő megszüntetésére indított kereseteket elutasította azzal az indokolással, hogy még mindig alkalmatlannak tekinti az időpontot, bár a korona árfolyama állandósult, de az árviszonyok még hullámoznak. A kir. Kuria egy legújabbán (1926. szept. 23.) meghozott ítéletével (P. I. 3552/1925()) kimondotta a II-od bíróság ítéletével szemben, hogy a korona romlásával kapcsolatban beállott nagyfoku árhullámozás a korona árfolyamának állandósulásával megszűnt, amihez hozzátette még, hogy az ingatlanon álló ház rossz állapotban van és hogy a felek közt fenforgó viszony mellett indokolt az a feltevés, hogy a közösség fennállásáig a ház a további romlás megelőzése céljából megfelelő javításban nem fog részesülni és így a tulajdonközösség árverés útján való megszüntetése az alperes érdekeit hátrányosan nem érinti. A magunk részéről már korábban rámutattunk arra, hogy a tulajdonközösség árverés útján leendő megszüntetését tiltalmazó eddigi bírói gyakorlat már nem felel meg sem a gazdasági helyzetnek, sem az érdekelt felek jogos igényeinek. A határozatban perjogilag érdekes az a kijelentés is, hogy a Kuria helyesnek fogadta el ugyan a felebbezési bíróság álláspontját, hogy a felebbezési bíróság ítélethozatalának időpontjában 1925. március havában az akkori nagy árhullámozások miatt az idő nem volt alkalmas a közösségnek árverés útján

való megszüntetésére, vagyis a Kuria a II-od bírósági ítélet után bekövetkezett helyzetváltozást vette figyelembe a II-od bíróság ítéletének felülvizsgálata során. Bár kérdéses, hogy a felülvizsgálati bíróságnak módja van-e a II-od bíróság ítélete után bekövetkezett változást figyelembe venni és afelől is lehet vitatkozni, hogy az inopportunum tempus megállapítása a ténykérdés, vagy jogkérdés körébe tartozik-e, mindenesetre helyesebb a Kuriának az árverést elrendelő határozata, mintha kimondotta volna, hogy az időt ma már árverés elrendelésre alkalmasnak tartja ugyan, de minthogy a viszonyok változásának utólagos tényét a Kuria már nem veheti figyelembe, az elvi álláspont gyakorlati konzekvenciái sem volnának levonhatók.

Érdekes megemlíteni azt is, hogy a Kuria ez ügyben az összes költségeket kölcsönösen megszüntette arra való tekintettel, hogy a kereset megindításakor, de még a felebbezési bíróság ítéletének meghozatala idejében is az akkori gazdasági viszonyok közt nem volt helye a közösség árverés utján való megszüntetésének és így alperes alaposan ellenezhette a kereseti kérelem megítélését.

Remélhető ezekután, hogy a Kuria V. tanácsa, amely elé az ilyen ügyek zöme kerül elbírálásra, ugyancsak szakítani fog eddigi gyakorlatával.

B. S.

Köteltség kikötése — contra bonos mores. Alperes szénbányavállalat általános eladási feltételeiben a következő rendelkezés foglaltatik: Az eladó kifejezetten kiköti, hogy e szállítások késedelméből, vagy esetleges teljes elmaradásából kifolyóan semminemű kártérítésre, sem az elmaradt mennyiség utólagos elszállítására nem kötelezhető. Az alperes ezen szerződési kikötésre hivatkozással kérte a felperes kártérítési keresetének elutasítását. A kir. Kuria P. IV. 6110/1925. számú ítéletében a következőket jelenti ki: „Ha ennek a rendelkezésnek az az érteleme volna tulajdonítható, hogy alperes bármikor önkényesen kártérítési felelősség nélkül kivonhatja magát az általa vállalt szállítási kötelezettség alól, az, mint a szerződő felek egyikét a másik önkényének kiszolgáltató s ekként a jó erkölcsökbe ütköző kikötés hatályal nem bírna. A Kuriának az alsóbírósági állásfoglalásokkal egyébként egybeeső határozata mindenképpen helyeslendő. A háboru alatt igen elterjedté vált az ajánlattételeknél a Freibleibend klauzula és ha a háborus viszonyok között ennek a kikötésnek ajánlattételeknél, valamely jogossága is lett volna, kétségtelen, hogy amikor a felek között szerződés létesül, önellenmondás, hogy ez a szerződés csupán az egyik félre legyen kötelező, a másik fél pedig, aki a szerződéssel ugyancsak kötelezettséget kell, hogy vállaljon, saját maga részére mindennemű felelősséget kizár. Két szempont érdemel még e tekintetben említést. Az egyik, a blanketta-szerződések kérdése. A blanketta-szerződésekben sok oly kikötés húzódik meg, amelyről alig állítható, hogy az a felek akaratmeg egyezésének eredménye volna. A blanketta él és létezik, még mielőtt a másik szerződő féllel akárminő összeköttetés megszületett volna. Ha a blanketta feltételek formailag a szerződés alkotórészeivé is válnak, az a leginkább esetekben előzi meg egy tényleges akaratmeg egyezést. Mai magánjogunk dogmatikai eszközei alig nyújtanak oltalmat a blanketta kikötések érvényesülésével szemben és a szerződéskötési szabadság elve mellett alig is fér meg oly korlátozó szabály, amely a blankettakikötések elveit gyöngíteni, vagy velük szemben valamely oltalmat nyújtana. Hogy a blanketta kikötések ellenében a szociálpolitikai gondoskodás indokolt volna, az, ha kivételszerűen